

Kirjandus 5.-6. klass

Kirjanduse õpetamisega taotletakse, et õpilane

- väärtustab lugemist, loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult,
- tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest;
- jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nendevahelisi suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatmeteoseid kui ka internetti;
- mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes;
- seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust;
- esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
- kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti.

Kirjanduse ainekava 5. klass

1. Ajaline maht
2 tundi nädalas, kokku 105 tundi
2. Eeldatav õpilaskontingent on 4. klassi õppekava läbinud õpilane
3. Õppeaine sisu ja eeldatavad õpitulemused

Lugemine

- on läbi lugenud vähemalt üheksa eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat raamatut;
- loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

- jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
- jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

- koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
- koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

- seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;
- mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele.
- seletab oma sõnadega, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust.

Esitamine

- esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Omalooming

- kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldava ja jutustava teksti.

Õppesisu

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavad kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades II kooliastmele kohaseid teemavaldkondi.

Teemavaldkonnad on kindlaks määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatusesmäärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalset, väärtus- ja enesemääratluspädevust) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavad

ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus

teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused

ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ja vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ning

aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kauges maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ning tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms.

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning

infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.

Terviklikult käsitletavat teost õpetaja valikul, näiteks:

Terviklikult käsitletavat teost õpetaja valikul järgnevatelt autoritelt, näiteks: Astrid Lindgren, Ilmar Tomusk, Andrus Kivirähk, Jaan Kross, Friedrich Reinhold Kreutzwald, Aino Pervik, Eno Raud, Oskar Luts, Richard Roht, Mika Keränen, Roald Dahl, vähemalt üks uudisproosa teos (viimase 5 aasta esmatrükki/ -tõlge eesti keelde) omal valikul;

Õpilane loeb igal õppeaastal läbi vähemalt üheksa eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat raamatut. Õpetajal on õigus käsitletavate autorite teoseid kooliastme piires klassiti nihutada.

5. klassi lõpetaja õpitulemused:

- on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi

tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;

- mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
- mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;
- jutustab teksti- või elamuspõhiselt, väljendades end korrektselt;
- kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

4. Kontroll ja hindamine

Hindamine toimub vastavalt Jakob Westholmi Gümnaasiumi hindamisjuhendile.

5. Kasutatav õppevara

Kaldmaa, K, Kalm, A “Ilmast ilma” õpik. Tallinn: Koolibri, 2015

Kaldmaa, K, Kalm, A “Ilmast ilma” töövihik. Tallinn: Koolibri, 2015

Kirjanduse ainekava 6. klass

1. Ajaline maht
2 tundi nädalas, kokku 70 tundi
2. Eeldatav õpilaskontingent on 5. klassi õppekava läbinud õpilane
3. Õppeaine sisu ja eeldatavad õpitulemused

Proosa ja luule rikkused

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Raamat on tarkuse allikas• Mälestusi esimesest koolipäevast• Proosa ja luule• Vabavärss	<ul style="list-style-type: none">• Teab proosa ja luule olulisemaid tunnuseid• Oskab esitada nii luulet kui ka proosateksti• Oskab kirjutada ise nii luulet kui ka proosateksti• Tunneb eesti tuntumaid luuletajaid ja proosakirjanikke

Ilukirjanduse keel

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Edastada teavet või pakkuda lugemisrõõmu?• Ilmekad ja tabavad sõnad• Kõla- ja kõnekujundid• Toremaid luuletusi	<ul style="list-style-type: none">• Oskab tekstist leida kõla- ja kõnekujundeid• Oskab koostada ise teksti kõla- ja kõnekujunditega• Oskab esitada humoorikaid luuletusi

Meedia

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Meedia kui teabe vahendaja• Reklaam – poodimeelitaja• Kuidas tehakse ajalehte	<ul style="list-style-type: none">• Teab meedia mõistet ning selle olulisust• Oskab kirjutada artiklit ajalehele (uudis, arvamislugu, reportaaž)• Osaleb klassi ajalehe väljaandmisel

Filmikunsti võlud

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Kirjandus ja film• Filmikunsti ajaloost• Filmi tegijad	<ul style="list-style-type: none">• Tunneb filmikunsti ajalugu• Oskab nimetada mängufilmižanre• Oskab kirjeldada, kuidas raamatust saab film

Näitekirjandus. Teater

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Teatrietendus paberil• Tekstist saab teatrietendus• Teatri ajaloo• Teater Eestis	<ul style="list-style-type: none">• Tunneb teatri ajalugu• Teab, kuidas saab tekstist teatrietendus• Tunneb dramaatika žanreid

Eesti rahva suurkujud

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Kristjan jaak Peterson• Carl Robert Jakobson• Gustav Suits• Johannes Aavik• Marie Under	<ul style="list-style-type: none">• Tunneb tuntud eesti kirjanikke ning nende loomingut• Oskab esitada luulet

Ulme ja koomiks

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Eriti fantaasiarikas kirjandus• Eriti pildirohke kirjandus• Koomiks Eestis	<ul style="list-style-type: none">• Oskab kirjutada koomiksi põhjal juttu ning joonistada jutu põhjal koomikseid

Mina ja...

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Kirjanik – elu õpetaja• Mina ja eesmärgid• Mina ja vanemad• Mina ja loodus	<ul style="list-style-type: none">• Oskab kuulata teksti ning esitada selle põhjal küsimusi• Oskab kaaslastega vestelda ning neid kuulata• Oskab esitada oma arvamusi ning neid põhjendada

4. Kontroll ja hindamine

Hindamine toimub vastavalt Jakob Westholmi Gümnaasiumi hindamisjuhendile.

5. Kasutatav õppevara

Jaak Urmet, Lauri Vanamölder (2013) Kirjanduse õpik 6.klassile I osa Tallinn: Avita

Jaak Urmet, Lauri Vanamölder (2003) Kirjanduse õpik 6.klassile II osa Tallinn: Avita